

Kamudaki Garibanlar: Genel İdari ve Yardımcı Hizmetler Sınıfı

Hemen her kamu kurumunda, canlı tarih vesikası gibi çalışanlar vardır. En zor ve kıt zamanlardan bugünlere gelişte büyük emekleri ve gayretleri olmuştur. Ağır görevlerin sessiz kahramanları gibi çalışmış; verilen iş gereği kaloriferci, temizlikçi, çaycı, hasta-bakıcı, pansumancı, arşivci, berber, tamirci, evrakçı, mübaşir vb olmuş ve başarmışlardır.

Yardımcı Hizmetler Sınıfından bahsediyorum. Kurumların taşeron personel rahatlığını henüz yaşamadığı dönemlerde, ne kadar burun kıvrılan zor ve sıradan görülen işler varsa, hepsini özveriyle yapmış olan kahramanlardan...

Memurun olmadığı yer ve birimlerde memur gibi çalışması istenmiş, ihtiyaç kalmayınca da sen hizmetlisin denilerek kenarda bırakılmıştır onlar.

Eskiden hastanelere staja giden sağlıkçılara, uygulama eğitimlerini veren, pansuman yapmasını, dikiş atmasını öğreten, yıllanmış tecrübesiyle bilge tavsiyelerde bulunan büyüklerimiz Hizmetli sınıfındaydı. Fiilen hem sağlık hizmetine katılırlar, hem de malzeme hazırlığı ve temizlik gibi diğer işleri de ustaca yaparlardı. Şimdilerde her iş için farklı insanlar istihdam ediliyor.

Okullarda hademelik, bekçilik, kalorifercilik gibi işleri de bu emektar kesim yapıyordu.

Yardımcı Hizmetler sınıfının memur ve amirlerinden en önemli farkı eğitim seviyelerinin düşüklüğüydü. Fakat kurulu düzen, Hindistan'ın kast sistemi gibi çalıştığı için; lise, lisans ve lisans üstü eğitim alsalar da kendilerine ilerleme fırsatı pek verilmedi.

Yardımcı Hizmetlerden sonra ortaya çıkan taşeron personel, sözleşmeli kadroya geçerek daha iyi şartlara ve gelire sahip olabildi. Yardımcı Hizmetler Sınıfı ise joker gibi her işte çalıştırılan ama, çok düşük maaş ve ek ödemeye layık görülen arasatta bir sınıf şeklinde kaldı.

Tarihten gelen bu garibanlık öyküsünü bitirmek için, 2005 yılında Memur Sendikaları ile Hükümet arasında imzalanan Toplu Görüşme Mutabakat Metninde; *“Yardımcı Hizmetler Sınıfında çalışanların öğrenim durumlarına göre bir defaya mahsus olmak üzere sınavsız atanmalarının sağlanması için çalışma yapılacağı”* kararı yazılmış ama nedense uygulanmamıştır.

Eğitimle kendisini geliştirse de, durumunu iyileştirmesine izin verilmeyen bu grup; adeta Devletin yetim bıraktığı garibanlarıdır. Esasen bu sınıfın lağvedilip normal memur kadrolarına alınmaları ve diğer haklara kavuşmaları gerekir.

Yardımcı Hizmetler Sınıfı kadar dramatik olmasa da, Genel İdari Hizmetler sınıfı da memurların mazlum kesimi içinde olmuştur.

Maaş ve ek ödemelerinin düşüklüğü, ek gösterge ve diğer katsayılarının azlığı onları da zor durumda bırakmaktadır.

Genel İdari Hizmetler Sınıfı, Yardımcı Hizmetler Sınıfı ile birlikte kurumların en uzun ve kalıcı görev yapan personelidir. Unvan sahibi memurlar ve amirler gelip giderler. Onlar ise Hancı misali kurumu ayakta tutan, kurumsal kültürün aktarılmasını sağlayan, amirlerine doğal danışmanlık desteğini sürekli veren gizli kahramanlardır.

Görevde yükselme ve unvan değişikliği sınavlarının oldukça nadir açılması fırsat eşitliği açısından mahrumiyete neden olmaktadır. Sınavların çok uzun aralıklarda ve kısıtlı sayıda kadrolar için açılması kamu personelinin yatay ve dikey kariyer gelişimini imkansız derecesinde önlemektedir.

Kurumun içinde yetişmiş istekli, ehliyet ve liyakat sahibi personelin, yükselme ve kadro geliştirme yolunun tıkanması, performans düşüklüğüne, mutsuzluğa ve kamu yararına olmayan gelişmelere zemin oluşturmaktadır.

Öte yandan, ehil ve layık olmayan kişilerin hatır ve torpil gücüyle, çoğu kez de vekaleten yapılan atamaları nedeniyle, kurumsal yapıların dejenere olması, kayıp ve kaçakların meydana gelmesi, iş barışının bozulması kaçınılmazdır.

Devleti ve kurumunu önceleyen idarecilerin yerine; kendisini ve kendisini getirenleri önceleyen kifayetsiz muhterisler işbaşına gelince, türlü israf ve hatalı kararlar ile fitne kazanlarının kaynaması engellenemez.

Döner sermaye ödemesi yapan kurumlarda Genel İdari ve Yardımcı Hizmetler sınıfının tavan limitleri aşırı düşük olduğundan, ek puan sağlayan komisyon üyeliği ve diğer işlerinin karşılığını alamazlar.

Emekliliğe esas maaş ve katsayıları da oldukça düşük kaldığından, emekli olmak istemezler, olsalar dahi iyice elden ayaktan düşene kadar çalışmak zorunda kalırlar.

Sonuç olarak; Yardımcı Hizmetler sınıfının iptal edilerek Genel İdari Hizmetler sınıfına alınması, Genel İdari Hizmetlerin maaş katsayı ve ek ödeme limitlerinin yükseltilmesi, ek ödemelerin emekli maaşına yansıtılması, vergi dilimlerinin sabit tutulması, görevde yükselme ve unvan değişikliği sınavlarının daha sık ve yeterli kadro sayısı ile yapılması, mahsun ve gariban kamu emekçilerinin ortak dileği ve beklentisidir.

Emekçilerin Baş Belası: Gelir Vergisi Matrahı

Bordrolu çalışan işçi ve memurlar, “ahırdaki inek” misali her zaman el altında bulunan, vergi ve diğer kesintileri daha maaşına eli değmeden uçurulan mazbut ve mülayim mükelleflerdir.

Vergi yüzsüzleri gibi, zamanında ödemekten kaçınarak, sonradan çıkacak vergi affı veya yapılandırma anlaşmaları ile sıyrılmaya şansları da yoktur.

Süresiz nafaka mahkumu olanlar veya türlü idari ceza ve ödemeleri bulunanlar da kurtulamazlar ve e-haciz ile maaşlarına kolayca el konulur.

Maaşlı çalışanların çoğunun ek geliri de olmaz. Ek iş yapmak hepsine nasip olmaz veya ne vakitleri ne de sağlıkları fırsat vermez.

Her ay yüklüce gelen elektrik, doğalgaz gibi faturalar, kira ve kredi kartı ödemeleri, okul ve mutfak giderleri hesaplanınca maaşları denk gelirse, kendilerini çok şanslı ve mutlu sayarlar. Yani maaşla birikim de yapılamaz.

“Gelir Vergisi Matrahı” denilen tuhaf uygulama ile Ocak ayından itibaren brüt (net ele geçen değil) maaş ve ek ödeme gelirleri toplanmaya başlar.

2018 yılı için 14.800 TL oluncaya kadar maaşlardan SGK gibi kesintilerin dışında %15 gelir vergisi kesilir. Bu rakamı geçince vergi oranı %20 olur. Ta ki 34.000 TL oluncaya kadar. Çünkü o zaman da vergi oranı %27’ye çıkar. 80.00 TL’ye ulaşabilen sayılı memur veya işçilerden seniz verginiz %35’e fırlar.

İşçi ve memurlar için bariz bir haksızlık ve adaletsizliktir bu uygulama. **Çünkü;**

Maaşlar tek seferde yıllık topluca ödenmez ve fiilen elde para kalmaz. Kümülatif gelir toplamı uygulaması varsayımsal zenginlik göstergesi gibi uçuk, hayatın gerçeklerine ters bir yaklaşımdır.

Kümülatif toplama esas rakamlar ele geçen net tutarlar değil, SGK ya ayrılan işveren ve memur/işçi kesenekleri, sağlık sigortası gibi rakamların dahil olduğu soyut gelirlerin toplamıdır. Bu yüzden hedef dilim kotaları hızla dolmakta ve çifte vergilendirme etkisi yapmaktadır.

Kümülatif vergi uygulaması maaşlara gelen ve adeta cımbızla verilen zamları yok etmekle kalmayıp, daha fazlasını içeriden alıp götürmektedir. Yani maaş zammı fiilen yalan ve etkisiz olmaktadır. Ocak ayında aldığımız maaş ve ek ödeme rakamına Haziran ayından itibaren ulaşmamız imkansızdır. Kendi bordrolarıma baktığımda, Eylül ayında aldığım maaşın Şubat ayında aldığımdan tam 273 TL daha düşük olduğunu hesapladım. (Hani nerede benim maaş zammım? Zam gelmesin yine razı olacağım yahu! Bari aynı rakamda kalsaydı!)

Kamu personelinin kümülatif vergi zulmünden kurtulması imkansızdır. Özel sektörde ise net maaş üzerinden yapılan iş sözleşmeleri sayesinde işçiler biraz korunabilse de, brüt vergi farkları işverenin sırtına kambur olarak binmektedir. Bu yüzden düşük gösterilen maaşlara, kaçırılan vergilere ve hatta sigortasız çalıştırılan işçilere bahane verilmektedir.

Bunların dışında yan tuhaflıklarda var. Örneğin, maaşlarımızla verilen ek ödemeler bir nevi çifte vergiyle kırılıyor ama emekliliğe esas maaş hesabına katılmıyor. Yani, vergisini bolca verdiğimiz paranın maaş gibi emeklilik hayrını görmüyoruz. Görebilen şanslı memurlarda var. Mesela doktorların ek ödemeleri emekliliklerine yansıyor. Ayrıca son torba yasa kapsamında, emekli maaşlarına doğrudan 1.500 -2.000 TL arasında ek zamlar da yapıldı. Doktorlara helal olsun da, bu işi haksızca yapanlara ve bunlara göz yumup yüzleri kızarmadan başarılıymış gibi gezinen Sağlık-Sen'in ağalarına haram olsun inşallah.

Bordro mahkumlarında durum bu minvalde. Şahıs şirketlerinde de aynı Gelir Vergisi Matrahı uygulaması var. Bu sefer onlarda vergi kaçırmak için gelirlerini hep düşük gösteriyor ve anlı şanlı meslek mensupları yıl sonunda gariban asgari ücretli kadar vergi ödemeye çalışabiliyorlar.

Diğer ticari şirketler ise sabit %22'lik Kurumlar Vergisini ödüyor. Gelirleri ne olursa olsun aynı oranda vergi hesaplanıyor.

Piyasa verilerini incelediğimizde, her zaman en çok kar eden kuruluşların bankalar olduğunu görüyoruz. Faiz üzerinden işletilen ticari sistemin acımasız oyuncularındır onlar. Daralan rekabet şartları, yükselen maliyetler, envai çeşit vergi ve harçlar yüzünden iyice bunalan vergi mükellefleri birde bankaların faiz ve ödeme baskılarına maruz kalınca, uygun olmayan yöntemlere de başvurabiliyor. Gelirleri düşük göstermek, maaşların bir kısmını resmi yoldan kalanını elden ödemek gibi.

Uygulanan Gelir Vergisi Matrahı ile haksız ve adaletsiz bir vergilendirme yapılıyor. İşçi ve memurların en yüksek harcama yaptıkları yaz sonlarında maaşları düşüyor, yapılan maaş zamları yok olduğu gibi, refah paylarını da zerre kadar hissetmiyorlar. Yani kaşıkla verilen paralar, kepçeyle geri alınıyor.

Yapılması gereken, tüm bordrolu çalışanlar için %15 gibi sabit bir vergi oranının sürekli uygulanmasıdır. Zamlarla yükselen maaşlara paralel olarak, kesilen vergi miktarı da artacağından, hakkaniyetli vergilendirme yapılacak ve geriye kalan maaş zammı gerçekten hissedilecektir. Asgari ücretlilerde bu verginin tamamen kaldırılması veya en fazla %5 gibi rakamlara düşürülmesi herkes açısından hayırlı olacaktır.

Çalışanlar için her yıl tekrarlanan bu haksızlığın, tez zamanda giderilmesi ricası ve duasıyla...

Konu Danışmanım Mali Müşavir Bağımsız Denetçi Serkan BULUT'a teşekkür ederim.

Görsel Kaynağı: www.fakingnews.com